
Porin kaupunkisuunnittelu
kaupunkisuunnittelu@pori.fi

Viite: Lausuntopyyntöne 21.4.2021

Asia: Riihikedon eli 9. kaupunginosan kortteleita 20 ja 21 (osa) koskeva asemakaavan muutos 609 1737 (Cygnaeuksen koulu ja PSYL)

Kahden, nk. koulukortteleiden alueeseen kuuluvan tontin asemakaavan muutos on tullut vireille Porin kaupungin aloitteesta. Ydinkeskustan laidalla sijaitseva suunnittelualue on osa valtakunnallisesti merkittävää Riihikedon koulukortteleiden kulttuuriympäristöä. Cygnaeuksen entinen kansakoulu ja Porin Suomalainen yhteislyseo, joita kaavamuutos koskee, ovat kulttuuriympäristön keskeisimpiä kohteita. Kaavamuutoksen tarkoituksena onkin vahvistaa näiden rakennusten suojeluarvojen kunnioittamista ja määritellä niihin sovellettava suojelun taso myös omistajamuutoksen varalta. Kaavaratkaisussa turvataan myös koulutoiminnan edellytykset ja osoitetaan lisärakentamismahdollisuus historialliseen kokonaisuuteen sopivaksi. Lausunolle tullut aineisto käsittää toistaiseksi vain osallistumis- ja arviointisuunnitelman sekä kaavakartan.

Kuten osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta käy ilmi, kuuluu suunnittelualue valtakunnallisesti merkittävään Riihikedon koulukortteleiden alueeseen ja sitä koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kulttuuriympäristön osalta. OAS:n sivun 4 valtakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä koskevaan tekstiin on eksynyt pieni virhe. Museoviraston RKY-inventointi ei sisällä arvoluokittelua, vaan kyseinen arvoluokitus A on peräisin Satakunnan Museon tekemästä rakennusinventoinnista. Valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö on osoitettu myös Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 merkinnällä kh1 ja lisäksi kumpikin rakennus kohdemerkinnällä kh.

Sama aluekokonaisuus on huomioitu Porin kantakaupungin yleiskaavassa 2025 (hyväksytty 10.12.2007) alueena, jonka rakennus- ja kulttuurihistorialliset arvot tulee säilyttää kaupunkikuvassa (s-1). Cygnaeuksen koulu ja Porin Suomalainen yhteiskoulu on suojeltu myös kohdemerkinnällä, johon liittyy määräys: *Suojeltavaa rakennusta ei saa purkaa*. Suunnittelualueen nykyiset asemakaavat ovat vanhentuneita – vuosilta 1946 ja 1960. Asemakaavoissa ei ole suojelumerkintöjä.

Satakunnan Museo on tehnyt Riihikedon keskiosissa rakennusinventoinnin vuonna 2015 (FM Suvi Rosendahl). Cygnaeuksen koulun osalta inventointi on puutteellinen. Porin Suomalaisessa yhteislyseossa puolestaan oli inventoinnin aikana käynnissä peruskorjaus, joka valmistui vasta inventoinnin päätyttyä. Vuonna 1912 suunnittelukilpailun tuloksena valmistunut Cygnaeuksen kansakoulu (arkkitehti Usko Nyström) sekä vanhimmilta osiltaan vuonna 1934 rakennettu, tyyliiltään funktionalistinen ja 1950- ja 60-luvuilla laajennettu Porin Suomalainen yhteislyseo (arkkitehti Elsa Arokallio), kuuluvat arkkitehtuuriltaan suomalaisten koulurakennusten kärkikaartiin. Molemmat rakennukset on Riihikedon keskiosan rakennusinventoinnissa arvotettu luokkaan A. *Erityisen merkittävä rakennus, joka on oman aikansa rakennustavan todistusvoimainen edustaja ja kaupunkikuvan kannalta tärkeä. Säilytettävä.*

Satakunnan Museon kannanotto

Satakunnan Museo pitää Riihikedon kortteleiden 20 ja 21 asemakaavan muutosta erittäin tervetulleena. Asemakaavojen vanhentuneisuus on jo monessa vaiheessa ollut uhkana rakennusten arvojen säilymiselle. Rakennusten suojelusta onkin välttämätöntä huolehtia erityisesti nyt, kun koulurakennukset ovat niin Porissa ja muuallakin Suomessa jatkuvien muutosten kourissa. Toivottavaa toki olisi, niin kuin Satakuntaliitto omassa lausunnossaan toteaa, että asemakaavan muutos ulotettaisiin koskemaan koulukortteleiden vanhentuneiden asemakaavojen aluetta kokonaisuudessaan, alueen muidenkin arvorakennusten säilymisen turvaamiseksi.

Satakunnan Museo on keskustellut kaupunkisuunnittelun kanssa rakennussuojelutavoitteista jo ennen luonnosvaihetta ja museo esittää ainoastaan muutamia täsmennyksiä suojelun osalta. Kuten ELY-keskus lausunnossaan toteaa, olisi suojelu tarpeen ulottaa myös arvokkaimpiin sisätiloihin etenkin hyvin säilyneessä Cygnaeuksen koulussa. Kesken jäänyttä rakennusinventointia tulisi jatkaa riittävien tietojen hankkimiseksi suojeluratkaisun tueksi. Mikäli kaavahankkeen puitteissa suojeltavia tiloja ei ole mahdollista tarkemmin määritellä, olisi suojelumääräykseen (sr-37) hyvä lisätä ainakin seuraavat sanat: *Rakennustaiteellisesti ja kaupunkikuvan kannalta tärkeä rakennus. Maankäyttö -ja rakennuslain 57 pykälän 2 momentin nojalla määrätään, että rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavien julkisivujen ja sisätilojen korjaus -ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että ne sopivat rakennuksen kulttuurihistoriallisiin ominaispiirteisiin. Rakennusta muuttavista korjaus -ja muista toimenpiteistä on hankkeeseen ryhtyvän pyydettävä Satakunnan Museon lausunto.*

Tämän lisäksi tulee kaavan rakennusalojen rajoja selkeyttää Cygnaeuksen koulun tontin osalta. Nyt kaavakartasta ei pysty lukemaan, mihin lisärakennusmahdoli-

suudet sijoittuvat. Tontin lisärakennusoikeus tulee myös sijoittaa niin, ettei vanhan koulurakennuksen laajentaminen ole mahdollista. Kumpaakin tonttia koskevaan /S-määräykseen tulee vielä lisätä tonttien uudisrakentamista ja muita muutoksia koskeva lausunnonpyyntövelvoite Satakunnan Museolta. Tonteilla tapahtuvalla uudisrakentamisella voi korjausrakentamisen ja muutosten ohella olla huomattavaa vaikutusta kulttuuriympäristön arvoihin.

Satakunnan Museolla ei ole toistaiseksi käytettävissä olevan kaava-aineiston pohjalta muuta huomautettavaa Riihikedon kortteleiden 20 ja 21 asemakaavan muutosluonnoksesta.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Liisa Nummelin

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Katariina Alaspää
Satakuntaliitto/kirjaamo, Susanna Roslöf, Heli Nukki
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä